

Súd: Okresný súd Bratislava IV
Spisová značka: 22C/17/2004
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1404899771
Dátum vydania rozhodnutia: 18. 04. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Matayová
ECLI: ECLI:SK:OSBA4:2016:1404899771.28

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Bratislava IV v Bratislave v konaní pred samosudkyňou JUDr. Janou Matayovou v právnej veci navrhovateľa: J. Z. J., nar. XX.XX.XXXX, bytom M. XXXX/XX, 028 01 Trstená, štátny občan SR, zastúpený: JUDr. Jaroslav Kazbunda, advokát, Bohunická 67, 619 00 Brno, Česká republika, proti odporkyni: E. E., N. J., nar. XX.XX.XXXX, bytom K. XX, 831 02 Bratislava, zastúpená: JUDr. Miroslav Totkovič, Ružová dolina 21/A, 821 08 Bratislava, o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, takto

rozhodol:

Súd u r č u j e, že do dedičstva po nebohom E. J., nar. XX.XX.XXXX, naposledy bytom R. X. XX, Bratislava, ktorý zomrel dňa XX.XX.XXXX, patrí nehnuteľnosť zapísaná na LV č. XXXX evidovanom v katastri nehnuteľností vedenom Okresný úradom Bratislava, katastrálnym odborom, okres Bratislava IV, obec Bratislava - mestská časť Karlova Ves, katastrálne územie Karlova Ves ako parcela č. XXXX - vinice o výmere XX J..

Súd vo zvyšnej časti návrh z a m i e t a.

O trovách konania súd rozhodne do 30 dní od právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

odôvodnenie:

Navrhovateľ sa návrhom na začatie konania zo dňa 30.01.2003 domáhal, aby súd určil, že kúpna zmluva na nehnuteľnosti - parcely v katastrálnom území Karlova Ves pod číslami KN XXXX/XXX, parc. č. XXXX a parc. č. XXXX uzatvorená medzi predávajúcim - nebohým E. J. a kupujúcou E. E., rod. J. je neplatná a nehnuteľnosti, ktoré sú predmetom neplatnej kúpnej zmluvy budú prepísané späť do vlastníctva nebohého predávajúceho a budú predmetom dedičského konania. Návrh odôvodnil tým, že jeho otec nemal a nemohol mať záujem poškodiť navrhovateľa ako svojho zákonného dediča a vzhľadom k tomu, že v posledných dvoch rokoch svojho života trpel stareckou demenciou, má dôvodné podozrenie, že kúpna zmluva bola zmanipulovaná a jeho podpis na zmluve je nepravý. Ďalej uviedol, že predmetné nehnuteľnosti s výnimkou parc. č. XXXX boli získané späť do vlastníctva nebohého otca na základe reštitučného konania, ktorým otec poveril navrhovateľa. Navrhovateľ vynaložil veľa času a námahy za účelom úspešného ukončenia reštitučného konania, ktorého sa odporkyňa vôbec nezúčastnila.

Odporkyňa sa k podanému návrhu písomne nevyjadrila.

Súd vo veci rozhodol rozsudkom zo dňa 30.03.2005, č.k. 22C 17/04-58, ktorým návrh zamietol.

Krajský súd uznesením zo dňa 08.03.2007, č.k. 3Co 247/05-87 zrušil rozsudok súdu prvého stupňa s tým, že návrh o ktorom rozhodol trpel vadami spočívajúcimi v chýbajúcom dátume napádanej kúpnej zmluvy a chýbajúcej konkretizácii nehnuteľností. Tieto vady navrhovateľ čiastočne odstránil podaným odvolaním, ktorým upravil petit, avšak odvolací súd nemohol vo veci rozhodnúť z dôvodu neúplného

zistenia skutkového stavu. Úlohou prvého stupňa bude v prvom rade zadovážiť napádanú kúpnu zmluvu a následne posúdiť, či podanie navrhovateľa zo dňa 24.05.2005 je upresnením alebo zmenou žalobného návrhu a následne skúmať existenciu naliehavého právneho záujmu.

Uznesením zo dňa 22.04.2008, č.k. 22C 17/2004-123 a následne uznesením na pojednávaní konanom dňa 18.02.2009 súd pripustil zmenu návrhu v nasledovnom znení:

Súd určuje, že kúpna zmluva uzatvorená dňa 11.04.2002 medzi E. J., nar. XX.XX.XXXX, naposledy bytom R. X. XX, Bratislava ako predávajúcim a E. E., N.. J., Q.. XX.XX.XXXX, bytom K. XX, Bratislava a G. U. XX, U., Nemecko ako kupujúcou, predmetom ktorej kúpnej zmluvy je parcela č. XXXX - vinica o výmere XX J. a parcela č. XXXX/XXX - ostatná plocha o výmere XXXX J., všetky sa nachádzajúce v katastrálnom území Karlova Ves v okrese Bratislava IV je neplatná.

Súd určuje, že nehnuteľnosti, ktoré boli k 11.04.2002 evidované ako parcela č. XXXX - vinica o výmere XX J. a parcela č. XXXX/XXX - ostatná plocha o výmere XXXX J., všetky evidované v katastri nehnuteľností Katastrálneho úradu v Bratislave, Správa katastra Bratislava IV pre okres Bratislava IV, obec Bratislava mestská časť Karlova Ves, katastrálne územie Karlova Ves patria do aktív dedičstva po nebohom E. J., nar. XX.XX.XXXX, naposledy bytom R. X. XX, Bratislava, zosnulom XX.XX.XXXX.

Podaním zo dňa 15.04.2009, doručeným súdu 23.04.2009 odporkyňa uplatnila voči navrhovateľovi vzájomný návrh, v ktorom sa domáhala určenia, že darovacia zmluva uzavretá medzi E. J. a J.. Z. J. týkajúca sa nehnuteľnosti - bytu zapísaného na LV č. XXXX Správy katastra pre Hlavné mesto Bratislavu, okres Bratislava V, obec Bratislava - mestská časť Petržalka na parcele č. XXXX A. XX, súp. č. XXXX, vchod č. XX, X. poschodie, byt č. XX spolu s podielom na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu a spoluvlastníckym podielom k pozemku, kde katastrálny úrad rozhodol pod číslom T.-XXXX/XX z 31.03.2000 je neplatná. Zároveň sa domáhala určenia, že predmetné nehnuteľnosti patria do aktív dedičstva po nebohom E. J..

Súd rozsudkom zo dňa 01.02.2010, č.k. 22C 17/04-214 určil, že nehnuteľnosti, ktoré boli k 11.04.2002 označené ako parcela č. XXXX - vinica o výmere XX J. a parcela č. XXXX/XXX - ostatná plocha o výmere XXXX J., všetky evidované v katastri nehnuteľností Katastrálneho úradu v Bratislave, Správa katastra Bratislava IV pre okres Bratislava IV, obec Bratislava mestská časť Karlova Ves, katastrálne územie Karlova Ves patria do aktív dedičstva po nebohom E. J., nar. XX.XX.XXXX, naposledy bytom R. X. XX, Bratislava, zosnulom XX.XX.XXXX. Zároveň vylúčil vzájomný návrh odporkyne na samostatné konanie.

Doplňujúcim rozsudkom zo dňa 24.02.2010, č.k. 22C 17/2004-226 súd doplnil rozsudok zo dňa 01.02.2010, č.k. 22C 17/04-214 o výrok týkajúci sa určenia, že kúpna zmluva uzatvorená dňa 11.04.2002 medzi E. J., nar. XX.XX.XXXX, naposledy bytom R. X. XX, Bratislava ako predávajúcim a E. E., N.. J., nar. XX.XX.XXXX, bytom K. XX, Bratislava a G. U. XX, U., Nemecko ako kupujúcou, predmetom ktorej kúpnej zmluvy je parcela č. XXXX - vinica o výmere XXmX a parcela č. XXXX/XXX - ostatná plocha o výmere XXXX J., všetky sa nachádzajúce v katastrálnom území Karlova Ves v okrese Bratislava IV je neplatná.

Krajský súd v Bratislave uznesením zo dňa 28.02.2011, č.k. 3Co 97/2010-245 a sp. zn. 3Co 74/2011 zrušil rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti aj dopĺňací rozsudok a vec vrátil na ďalšie konanie. V časti týkajúcej sa vylúčenia vzájomného návrhu na samostatné konania rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť. Krajský súd v Bratislave v odôvodnení svojho uznesenia uviedol, že odôvodnenie napadnutého rozsudku nezodpovedá ustanoveniu § 157 ods. 2 O.s.p. a súčasne súd prvého stupňa sa nezaoberal existenciou naliehavého právneho záujmu na určení, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi a tiež neodôvodnil neplatnosť kúpnej zmluvy.

Okresný súd rozsudkom zo dňa 02.03.2012, č.k. 22C 17/2004-264 zamietol návrh na začatie konania, pretože dospel k záveru, že nebol preukázaný naliehavý právny záujem na navrhovateľom požadovanom určení.

Krajský súd v Bratislave uznesením zo dňa 31.01.2013, č.k. 3Co 183/2012-296 zrušil rozsudok súdu prvého stupňa s tým, že sa má opätovne zaoberať existenciou naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení a otázku platnosti prípadne neplatnosti napadnutej kúpnej zmluvy si má vyriešiť ako otázku predbežnú.

Súd rozsudkom zo dňa 12.06.2013, č.k. 22C 17/2004-309 opäť zamietol návrh s tým, že dospel k záveru, že na požadovanom určení nie je naliehavý právny záujem.

Krajský súd v Bratislave rozsudkom zo dňa 24.10.2013, č.k. 3Co 484/2013-328 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v časti zamietnutia návrhu o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy. V časti zamietnutia návrhu o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva a v časti náhrady trov konania rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie s tým, že navrhovateľ má na určení, či veci patria do dedičstva po nebohom E. J. naliehavý právny záujem, pričom súd prvého stupňa posúdi, či poručiteľ bol v čase smrti vlastníkom špecifikovaných nehnuteľností - teda predbežne posúdi platnosť kúpnej zmluvy z 11.04.2002. Súd prvého stupňa pri tom bude vychádzať z vykonaného dokazovania (okrem iného zo znaleckého posudku vypracovaného J.. Ľ.Í. Z. R.. č. 8/2008).

Rozsudkom zo dňa 19.05.2014, č.k. 22C 17/2004-344 prvostupňový súd návrh zamietol s odôvodnením, že z dedičského spisu po poručiteľovi č. D 356/2002 zistil, že dedičské konanie bolo zastavené pre nemajetnosť, pričom v zápisnici o predbežnom šetrení sú uvedené pozemky získané reštitúciou v katastrálnom území Karlova Ves parc. č. XXXX/XXX a parc. č. XXXX (pôvodná XXXX), teda iné, ako uviedol navrhovateľ v žalobnom návrhu, kde žiadal určiť, že nehnuteľnosti parc. č. XXXX - vinica o výmere XX J. a parc. č. XXXX/XXX - ostatná plocha o výmere XXXX J. patria do dedičstva po nebohom E. J..

Krajský súd v Bratislave uznesením zo dňa 11.08.2015, č.k. 3Co 445/2014-374 zrušil rozsudok súdu prvého stupňa a vec vrátil na ďalšie konanie s tým, že súd prvého stupňa nedostatočne zistil skutkový stav vo vzťahu k platnosti či neplatnosti kúpnej zmluvy. Zároveň uložil súdu povinnosť vec opätovne prejednať, pričom v súvislosti s návrhom v časti určenia, že pozemok v katastrálnom území Karlova Ves parc. č. XXXX/XXX - ostatné plochy o výmere XXXX J. patrí do dedičstva sa bude prioritne zaoberať danosťou naliehavého právneho záujmu navrhovateľa na tejto časti určenia proti samotnej odporkyni, ktorá už nie je vedená ako vlastník pozemku a v prípade jeho danosti a za danosti naliehavého právneho záujmu navrhovateľa proti odporkyni na určení, že pozemok v katastrálnom území Karlova Ves, parc. č. XXXX - vinice o výmere XX J. patrí do dedičstva po poručiteľovi predbežne posúdi platnosť kúpnej zmluvy zo dňa 11.04.2002.

Súd vo veci vykonal dokazovanie výsluchom navrhovateľa, výsluchom odporkyne, svedka N. J., Z.. D. O., J. U., výsluchom znalkyne J.. Ľ. Z. a listinnými dôkazmi: návrhom na začatie konania zo dňa 30.01.2003, kúpnu zmluvou zo dňa 11.04.2002, darovacou zmluvou zo dňa 23.05.2001, listom vlastníctva č. XXXX, znaleckým posudkom č. 8/2008 zo dňa 18.07.2008 a zistil nasledovný skutkový stav:

Z výsluchu navrhovateľa súd zistil, že nehnuteľnosti, ktoré sú predmetom návrhu na začatie konania jeho otec (E. J.) získal reštitúciou, ktorú vybavoval navrhovateľ. Nie je mu jasné za akých okolností došlo ku kúpe nehnuteľností jeho sestrou (odporkyňou) a za akú kúpnu cenu nehnuteľnosti získala. Poukazoval na zlý zdravotný stav svojho otca, ktorý podľa jeho názoru v čase, keď uzatváral kúpnu zmluvu bol vážne psychicky narušený.

Z výsluchu odporkyne súd zistil, že jej otec (E. J.) nebol nikdy pozbavený spôsobilosti na právne úkony. Nevedela o umiestnení otca do domova dôchodcov, preto ho dala hľadať políciu. Otec bol v domove v nevyhovujúcich podmienkach, odobrali mu aj doklad totožnosti. Pokiaľ išlo o reštitúciu sporných nehnuteľností, túto vybavovala odporkyňa spolu s otcom a znášala všetky náklady s tým spojené. Predmetnú nehnuteľnosť jej otec predal aby si vysporiadala peňažné vzťahy aj deťmi navrhovateľa z prvého manželstva navrhovateľa, pričom deťom navrhovateľa vyplatila z tohto dôvodu každému po 300.000,- Sk.

Z výsluchu svedka N. J., syna navrhovateľa, súd zistil, že vie preukázať starostlivosť o starého otca (E. J.) do roku 1999, kedy si zobral starého otca do starostlivosti navrhovateľ. Dovtedy býval v penzióne S. N. a starala sa o neho bývalá manželka navrhovateľa a aj deti navrhovateľa.

Z výsluchu svedka Z.. D. O. súd zistil, že zastupoval pána E. J. ohľadom navrátenia reštituovaných pozemkov. Nad rámec splnomocnenia nebohého sa zúčastnil aj pojednávania na krajskom súde, kde

sa vykonalo iba jedno pojednávanie, na ktorom bol prítomný iba svedok, jeho mandant (E. J.) prítomný nebol.

Z výsluchu svedkyne J. U. súd zistil, že svedkyňa bola rodinnou priateľkou. Nebohého pána J. poznala osobne. Pri posudzovaní jeho správania v rokoch 2000-2002 až do jeho smrti uviedla, že bol organizačný typ, avšak rezervovaný človek, ktorý nenadväzoval známosti jednoducho. Spomenula udalosť, ktorá sa udiala pri oslave jeho 90-tych narodenín, keď nebohý p. J. rozhodoval o tom, komu majú odniesť tortu z jeho oslavy. V čase, keď bola svedkyňa navštíviť nebohého pri príležitosti jeho narodenín uviedla, že už nebol na svojej izbe, ale na izbe intenzívnej starostlivosti, tak aby k nemu mali sestričky ľahší prístup. Pri komunikácii s ňou bol nebohý zrozumiteľný. Ďalej svedkyňa uviedla, že keď boli nebohého navštíviť s odporkyňou, táto ho poumývala, pomohla mu obliecť a posadili ho na vozík. Na vozíku ho nevidela pohybovať sa samého. Nebohý na ňu vôbec nepôsobil zmätene alebo agresívne, práve naopak bol zhovorčivý a pamätal si veci, ktoré si už ona nepamätala.

Z kúpnej zmluvy zo dňa 11.04.2002 uzavretej medzi E. J. ako predávajúcim a E. E., N.. J. ako kupujúcou vyplýva, že predmetom zmluvy je prevod pozemku parc. č. XXXX - vinice o výmere XX J. a parc. č. XXXX/XXX - ostatné plochy o výmere XXXX J. nachádzajúce sa v Bratislave - mestská časť Karlova Ves, okres Bratislava IV, katastrálne územie Karlova Ves. Predmet prevodu je zapísaný na LV č. XXXX v prospech predávajúceho ako výlučného vlastníka nehnuteľnosti, pričom predmetné nehnuteľnosti predávajúci nadobudol rozhodnutím Pozemkového úradu č. XXX/XX-R.-X zo dňa 25.06.1996 a rozhodnutím Okresného úradu Bratislava IV č. XXXX/XX-XX/JOX zo dňa 28.09.2001. Vklad kúpnej zmluvy bol povolený dňa 14.05.2002. Kúpna cena za nehnuteľnosti bola 26.540,- Sk.

Z darovacej zmluvy zo dňa 23.05.2001 uzavretej medzi E. J. ako darcom a E. E. ako obdarovanou vyplýva, že predmetom zmluvy boli nehnuteľnosti (pozemky a rodinný dom) vedené v Katastri nehnuteľností Okresného úradu v E., odbor katastrálny, obec X., katastrálne územie X. zapísané na LV č. XXX vrátane pozemku parc. č. XXXX - vinice o výmere XXX J. vedenom v Katastri nehnuteľností Okresného úradu Bratislava IV, odbor katastrálny, obec Bratislava - mestská časť Karlova Ves, katastrálne územie Karlova Ves zapísané na LV č. XXXX. Vklad darovacej zmluvy bol povolený 18.07.2001.

Z listu vlastníctva č. XXXX vedeného pre obec Bratislava IV, katastrálne územie Karlova Ves súd zistil, že na predmetnom liste vlastníctva sa nachádzali zapísané parcely č. XXXX - vinica o výmere XX mX, parcela č. XXXX/XXX - ostatné plochy a parcela č. XXXX - vinica o výmere XXX J.. Parcela č. XXXX/XXXX bola vyškrtnutá. Vlastníkom uvedených pozemkov bol E. J. na základe rozhodnutia Pozemkového úradu č. XXX/XX-R.-X zo dňa 25.06.1996 a rozhodnutia Okresného úradu Bratislava IV č. XXXX/XX-XX/JOX zo dňa 28.09.2001. Naposledy bola ako vlastníčka vedená odporkyňa na základe povolenia vkladu kúpnej zmluvy dňa 14.05.2002 a darovacej zmluvy dňa 18.07.2001.

Zo záverov znaleckého posudku č. 8/2008 zo dňa 18.07.2008 vypracovaného MUDr. Ľ. Z. R.. znalkyňou z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie psychiatria súd zistil, že E. J. v čase podpisu kúpnej zmluvy zo dňa 11.04.2002 trpel duševným ochorením - vaskulárnou demenciou stredne ťažkého až ťažkého stupňa s častými amentne - delirantnými stavmi, ktorá nepriaznivo ovplyvnila jeho spôsobilosť na právne úkony. Ochorenie sa prejavilo narušením takmer všetkých psychických funkcií, v popredí najmä celková degradácia osobnosti, zhoršenie úsudku a intelektu. Ochorenie nemalo prechodný charakter, ale vykazovalo trvalo zhoršujúci sa priebeh, neboli predpoklady pre zlepšenie stavu. Ochorenie menovaného ovplyvnilo jeho postoje k okoliu, v opísanom psychickom stave nebol schopný rozumne narábať so svojimi právnymi náležitosťami, teda aj záležitosťami majetkového charakteru. Menovaný v dôsledku zmien v čase podpisu zmluvy nebol schopný vykonávať právne úkony, vybavovať svoje záležitosti a bol odkázaný na starostlivosť druhej osoby.

Z výsluchu znalkyne J.. Ľ. Z., R.. súd zistil, že znalkyňa znalecký posudok vyhotovovala na posúdenie zdravotného stavu E. J. k uzavretiu kúpnej zmluvy z roku 2002. Pri jeho vyhotovovaní vychádzala zo zdravotnej dokumentácie J.. Y. G. J.. T.. V auguste 2000 bolo vykonané psychiatrické vyšetrenie E. J. s následnou hospitalizáciou. Samotné umiestnenie do domova dôchodcov mohlo spôsobiť prudké zhoršenie zdravotného stavu nebohého. Lieky W. G. R. nemôžu privodiť pacientovi psychické poruchy, nakoľko tieto lieky sa používajú na liečenie zmätočnosti pacienta, na jeho ukludnenie, aby neohrozoval seba a svoje okolie. Znalkyňa vo svojej výpovedi uviedla, že J.. T. vo svojej dokumentácii neuviedol, že

v čase marec až apríl 2002 by došlo k zlepšeniu zdravotného stavu nebohého. Stav pacienta popisoval tak, ako keby už bol pacient v bezvedomí, a to na základe jeho reakcií (reagoval len na bolestivé podnety a nekomunikoval s okolím).

Podľa § 226 O.s.p. ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, je súd prvého stupňa viazaný právnym názorom odvolacieho súdu.

Podľa § 80 písm. c/ O.s.p. návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

Podľa § 34 Občianskeho zákonníka právny úkon je prejav vôle smerujúci najmä k vzniku, zmene alebo zániku tých práv alebo povinností, ktoré právne predpisy s takýmto prejavom spájajú.

Podľa § 38 ods. 1 Občianskeho zákonníka neplatný je právny úkon, pokiaľ ten, kto ho urobil, nemá spôsobilosť na právne úkony.

Podľa § 38 ods. 2 Občianskeho zákonníka takisto je neplatný právny úkon osoby konajúcej v duševnej poruche, ktorá ju robí na tento právny úkon neschopnou.

Predpokladom úspešnosti návrhu na začatie konania o určenie, či tu právny vzťah alebo právo je či nie, je v zmysle § 80 písm. c) O.s.p. naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Naliehavý právny záujem na určení je daný najmä tam, kde by bez tohto určenia bolo ohrozené právo navrhovateľa alebo kde by sa bez tohto určenia jeho právne postavenie stalo neistým. Naliehavý právny záujem podľa § 80 písm. c) O.s.p. je daný vtedy, ak existuje aktuálny stav objektívnej právnej neistoty medzi navrhovateľom a odporcom, ktorý je ohrozením navrhovateľovho právneho postavenia (nie faktického) a ktorý nemožno iným právnym prostriedkom odstrániť. Povinnosť preukázať existenciu naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení zaťažuje navrhovateľa. Pre navrhovateľa to znamená nevyhnutnosť tvrdiť a dokázať skutočnosti, z ktorých vyplýva existencia naliehavého právneho záujmu na žiadanom určení. Posúdenie naliehavého právneho záujmu je otázkou právnej kvalifikácie rozhodných skutočností tých pomerov (vzťahov), ktoré sú ohrozené neistotou. Ak súd dospeje k záveru, že podaný návrh nie je procesne prípustným nástrojom ochrany práva navrhovateľa, lebo navrhovateľ nepreukázal naliehavý právny záujem na určení vyjadrenom v petite návrhu, súd návrh zamietne bez toho, aby pristúpil k skúmaniu vecnej opodstatnenosti návrhu.

Právny záujem, ktorý je podmienkou procesnej prípustnosti určovacej žaloby v zmysle citovaného ustanovenia § 80 písm. c/ O.s.p., musí byť naliehavý. Pri skúmaní existencie naliehavého právneho záujmu súd posudzoval, či podaný návrh na začatie konania (žaloba) je vhodný (účinný a správne zvolený) procesný nástroj ochrany práva navrhovateľa, či sa ňou môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva, a či snáď len zbytočne nevyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné (ďalšie) súdne konanie alebo konania. Naliehavý právny záujem je spravidla daný v prípade, ak by bez tohto určenia bolo právo navrhovateľa rade ohrozené alebo ak by sa bez tohto určenia stalo ich právne postavenie neistým (viď R 17/1972). Za nedovolenú možno považovať určovaciu žalobu, pokiaľ neslúži potrebám praktického života, ale len k zbytočnému rozmnožovaniu sporov; ak však určovacia žaloba vytvára pevný právny základ pre právny vzťah účastníkov sporu, je prípustná aj napriek tomu, že je možná (prípadne) i iná žaloba.

Kto je dedičom poručiťela (do úvahy prichádzajúcim dedičom) má naliehavý právny záujem na určení, že určitá vec (hnuteľná alebo nehnuteľná) patrí do dedičstva po poručiťelovi aj proti osobe, ktorá nie je poručiťelovým dedičom (Rozhodnutie NS SR 1Cdo 26/2007).

V posudzovanej veci aj s ohľadom na doterajšie závery Krajského súdu v Bratislave súd konštatuje, že navrhovateľ má voči odporkyňi naliehavý právny záujem na určení, že nehnuteľnosť parc. č. XXXX - vinice nachádzajúca sa v katastrálnom území Karlova Ves patrí do dedičstva po poručiťelovi, nakoľko odporkyňa je vedená ako vlastníčka uvedenej nehnuteľnosti a požadované určenie umožní navrhovateľovi prejednať túto nehnuteľnosť v dedičskom konaní. Pokiaľ ide o pozemok parc. č. XXXX/XXX, súd konštatuje, že navrhovateľ nemá voči odporkyňi naliehavý právny záujem na určení, že predmetná nehnuteľnosť patrí do dedičstva, nakoľko odporkyňa v súčasnosti už nie je vlastníčkou spornej parcely, a teda nie je v tejto časti pasívne vecne legitimovaná. Súd preto návrh v časti určenia, že parcela č. XXXX/

XXX nachádzajúca sa v katastrálnom území Karlova Ves, okres Bratislava IV - mestská časť Karlova Ves, obec Bratislava, zamietol.

V konaní o žalobe, ktorou sa dedič domáha určenia, že určitá vec patrí do dedičstva po poručiťovi ide o posúdenie, či poručiť bol v čase smrti vlastníkom tejto veci. Navrhované určenie sa tu vzťahuje k okamihu smrti poručiťa a okolnosti, ktoré nastali po tomto okamihu nemôžu mať vplyv na rozhodnutie súdu (rozhodnutie NS SR sp. zn. 3Cdo 154/2010).

Z vykonaného dokazovania mal súd za preukázané, že E. J., otec navrhovateľa a odporkyne zomrel dňa XX.XX.XXXX. K tomuto dňu odporca ešte stále bol vlastníkom sporných nehnuteľností parc. č. XXXX G. R.. Č.. XXXX/XXX (pôvodné parc. č. XXXX/XXX), hoci na základe kúpnej zmluvy zo dňa 11.04.2002 predmetné nehnuteľnosti odpredal odporkyni, avšak účinky prevodu vlastníckeho práva pri nehnuteľnostiach nastávajú až zápisom do katastra nehnuteľností. Nakoľko v čase smrti poručiťa vklad od katastra nehnuteľností ešte nebol povolený (k jeho povoleniu došlo až 14.05.2002), poručiť ku dňu smrti bol vlastníkom nehnuteľnosti parc. č. XXXX a parc. č. XXXX/XXX.

Vzhľadom k tomu, že k zavkladovaniu zmluvy došlo až po smrti poručiťa a v čase prejednávania dedičstva po poručiťovi už bola sporná nehnuteľnosť parc. č. XXXX vo vlastníctve odporkyne a navrhovateľ sa domáha určenia, že táto nehnuteľnosť patrí do dedičstva po poručiťovi, súd sa musel zaoberať aj otázkou platnosti kúpnej zmluvy.

V zmysle Občianskeho zákonníka je neplatný právny úkon osoby konajúcej v duševnej poruche, ktorá ju robí na tento právny úkon neschopnou. Ide o prípady, kedy osoba vykoná úkon v stave, kedy nie je schopná posúdiť následky svojho konania alebo ovládať svoje konanie. Nie každá duševná porucha fyzickej osoby, ktorá urobí právny úkon, vedie k jeho absolútnej neplatnosti, ale len taká duševná porucha, ktorá konajúcu osobu robí k tomuto právnomu úkonu neschopnú z dôvodu, že nemôže posúdiť následky svojho úkonu, alebo svoje konanie ovládnuť. Skutočnosť, či osoba konala v stave duševnej poruchy sa skúma vždy pri každom posudzovanom úkone.

Vykonaným dokazovaním mal súd za preukázané, že odporca v období pred svojou smrťou (a teda aj v čase, keď došlo dňa 11.04.2002 k podpisu kúpnej zmluvy) trpel duševným ochorením - vaskulárnou demenciou stredne ťažkého až ťažkého stupňa s častými amentne - delirantnými stavmi, ktorá nepriaznivo ovplyvnila jeho spôsobilosť na právne úkony. Toto ochorenie ovplyvnilo jeho postoje k okoliu, v opísanom psychickom stave nebol schopný rozumne narábať so svojimi právnymi náležitosťami, teda aj záležitosťami majetkového charakteru. Túto skutočnosť mal súd za preukázanú najmä zo znaleckého posudku, ako aj výsluchu J.. L. Z., R., znalkyne z oboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie psychiatria. Vzhľadom na uvedené súd dospel k záveru, že v čase podpisu zmluvy nebohý E. J. nebol spôsobilý plnohodnotne posúdiť vážnosť vykonaných právnych úkonov, nakoľko choroba, ktorou trpel ovplyvnila jeho vôľové a rozpoznávacíe schopnosti. Kúpna zmluva uzatvorená medzi ním a odporkynou dňa 11.04.2002 preto trpí zásadnou vadou, ktorá spôsobuje jej absolútnu neplatnosť.

Pokiaľ ide o výsluch svedkyne J. U. v časti, kde uviedla, že v čase návštevy nebohého pri príležitosti jeho narodenín s ňou nebohý zrozumiteľne komunikoval a dokonca si pamätal veci, ktoré si ona už nepamätala, túto výpoveď súd považoval za účelovú v snahe pomôcť odporkyni. Sama svedkyňa na otázku právneho zástupcu navrhovateľa skonštatovala, že v tom čase sa nebohý nenachádzal vo svojej izbe, ale bol na izbe intenzívnej starostlivosti, aby k nemu boli sestričky bližšie. Pokiaľ by bol nebohý z hľadiska zdravotného stavu v poriadku, nemalo zmysel, aby bol presunutý na izbu intenzívnej starostlivosti. Zároveň je potrebné uviesť, že návšteva svedkyne u nebohého mala byť pri príležitosti jeho 90-tych narodenín, teda niekedy v januári 2002, pričom od jej posledného stretnutia do dňa podpisu kúpnej zmluvy na predaj nehnuteľností ubehli ďalšie 3 mesiace a za toto obdobie sa stav nebohého mohol výrazne zhoršiť. Túto skutočnosť potvrdzuje aj zdravotná dokumentácia J.. T., ktorý stav nebohého v období marec až apríl 2002 popisoval tak, ako keby už bol v bezvedomí, a to na základe jeho reakcií (reagoval len na bolestivé podnety a nekomunikoval s okolím).

Vzhľadom na vyššie uvedené súd dospel k záveru, že návrh navrhovateľa, ktorým sa domáhal určenia, že nehnuteľnosť parc. č. XXXX nachádzajúca sa v katastrálnom území Karlova Ves patrí do dedičstva po poručiťovi je dôvodný, a preto rozhodol tak, ako je to uvedené vo výroku tohto rozsudku.

O trovách konania súd rozhodne do 30 dní od právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej v zmysle § 151 ods. 3 O.s.p.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresnom súde Bratislava IV, v dvoch vyhotoveniach.

V odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach (§ 42 ods. 3) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha (§ 205 ods. 1 O. s. p.).

Odvolanie proti rozsudku, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, možno odôvodniť len tým, že (§ 205 ods. 2 O. s. p.)

- a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1,
- b) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- c) súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- d) súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- e) doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené (§205a),
- f) rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Ak odporca dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, navrhovateľ môže podať návrh na vykonanie exekúcie.